

Talouden sopeuttamisohjelman lähetekeskustelu

SivHyv § 27

Kvalt 14.06.2021 § 29:

"Valtuuston hyväksyessä vuoden 2021 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2022- 2023 todettiin, että talouden tasapainotilan saavuttamisessa on haasteita. Tämän takia on mainittu, että vuoden 2020 tilinpäätöksen hyväksymisen ja vuoden 2021 ensimmäisen osavuosikatsauksen jälkeen aloitetaan valmistelut talouden sopeuttamisohjelman liikkeelle laittamisesta. Tavoitteena on, että kunnallisvaalien jälkeen elokuussa aloittava uusi valtuusto hyväksyy sopeuttamisohjelman toimenpiteistä arvion mukaan loppuvuoden 2021 aikana.

Lisäksi talousarvion 2020 hyväksymisen yhteydessä keskustan valtuustoryhmä jätti toimenpideoitteen talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2022-2023 kohtaan sivistyspalvelut/ esi- ja perusopetus. Kunnanhallitus päätti 25.1.2021 § 18 lähettää toimenpideoitteen sivistyslautakunnan käsiteltäväksi. Sivistyslautakunta on huomionnut keväällä alustavasti toimenpideoitteen tulevan lukuvuoden suunnittelussa.

Kunnan tuloista suurin osa kertyy valtionosuuksista. Valtionosuuksien määrä on vaihdellut vuosina 2015 - 2020 huomattavasti n. 8,5 - 10,1 milj. euron välillä. Valtionosuuteen vaikuttaa mm. asukasluvun määrä, ikärakenne, sairastavuuskerroin, työttömyys, vieraskielisyys, oppilasmäärät, syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus, erilaiset indeksitarkistukset, verotulojen taseus ym. Lisäksi päätöksiä tarkistetaan vuosittain, joten valtionosuudet vahvistetaan vain seuraavaksi vuodeksi kerrallaan.

Sote-uudistuksen toteutuessa valtionosuuksia arvioidaan vähennettävän Alavieskan osalta n. 5,7 milj. euroa, jolloin valtionosuuksia kunta saisi vuonna 2023 vain n. 3,1 milj. euroa. Laskelma on kuitenkin hyvin alustava.

Toiseksi suurin tulo muodostuu verotuloista. Sote-uudistuksen myötä nykyisestä kunnallisveroprosentista arvioidaan vähennettävän n. 13,26 % eli kuntaan jäisi kunnallisverotuloa jäljelle 8,74 %. Lisäksi yhteisöveron jako-osuutta arvioidaan leikattavan kolmanneksella. Kiinteistöveroon ei toistaiseksi kohdistu leikkauksia, joten kiinteistöveron merkitys jatkossa tulee korostumaan.

Kolmas kunnan tulonlähde muodostuu kunnan toimintatuloista 2,3 milj. euroa, joita ovat mm. vuokratulot asunnoista ja toimitiloista.

Lisäksi kertyy tuloja vesi- ja viemärimaksuista sekä mm. päivähoitomaksuista. Näihin kunta voi vaikuttaa jossain määrin.

Kunnan toimintamenot ovat vuoden 2021 talousarvion mukaan 19,4 milj. euroa. Palvelualoittain menot ovat sosiaali- ja terveystaloudet 10,95 milj. euroa, sivistyspalvelut 4,6 milj. euroa, tekniset palvelut 2,8 milj. euroa, hallintopalvelut 0,9 milj. euroa sekä elinkeino- ja maaseutupalvelut 0,17 milj. euroa. Teknisiin palveluihin sisältyy vesilaitoksen tulot- ja menot. Lisäksi rahoitustuotot ja kulut vaikuttavat kunnan talouden tasapainoon.

Kunnan talouden tasapaino ei tällä hetkellä ole kestävällä pohjalla. Moneen osa-alueeseen sisältyy erityisesti kustannusten menopaineita, joista merkittävin erä koostuu henkilöstömenoista ja toisaalta palvelujen ostoista. Sote-uudistuksen toteutuessa vuoden 2023 alusta sisältyy kunnan talouden tasapainon saavuttamiseen erityisiä haasteita.

Sopeuttamisohjelman tavoitteena on löytää mahdollisia säästökohteita menokohteista ja myös etsiä mahdollisuuksia saada lisää toimintatuloja. Erityisesti pyrkimyksenä on prosessien kehittäminen ja toimintojen tehostaminen. Toimintojen tehostaminen ei tarkoita välttämättä palveluiden vähentämistä tai heikentämistä.

Kulut ja tuotot voivat olla kertaluonteisia tai jatkuvia sekä muuttuvia tai kiinteitä. Vuosittaiset lisäsäästöt ja -tuotot tulisi olla vähintään 150.000 - 400.000 euroa vuosina 2022 -2024. Vuoden 2021 aikana säästöjen löytäminen voidaan kuitenkin jo aloittaa. Erityisesti tulee painottaa säästöjen saavuttamista vuodesta 2023 eteenpäin."

Kunnanvaltuusto päätti (Kvalt 14.06.2021 § 29) käynnistää kunnan talouden sopeuttamisohjelman vuosille 2021-2024. Sopeuttamisohjelman toimenpiteet tulee tuoda valtuuston käsittelyyn vuoden 2021 loppuun mennessä, sopeuttamisohjelman toimenpiteiden tavoitteeksi asetetaan kunnan nettokustannusten alentaminen vuositasolla vähintään 150 000 euron edestä vuodesta 2022 alkaen.

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta käy lähetekeskustelun sopeuttamisohjelman tavoitteista ja kohteista sivistyspalveluissa. Lähetekeskustelun pohjalta laaditaan sopeuttamissuunnitelma sivistyspalveluihin.

Päätös:

Käytiin lähetekeskustelu asiaan liittyen.

